

СОВЕТ
АПАЗОВСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АРСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул.Советская, д. 23, с.Апазово,
Арский муниципальный район, 422006

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АРЧА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
АПАЗ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ
СОВЕТЫ
Совет урамы, 23 йорт, Апаз авылы,
Арча муниципаль районы, 422006

Тел. (84366)3-92-40, факс (84366)3-92-40. E-mail: Apaz.Ars@tatar.ru

**Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы
Апаз авыл жирлеге Советы
КАРАРЫ**

« 24 » октябрь 2022 ел

№ 89

**Апаз авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмәне раслау
хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, Арча муниципаль районы “Апаз авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Апаз авыл Советы карар бирде:

1. Татарстан Республикасы Арча муниципаль Апаз авыл жирлеге Советы депутаты статусы турындагы нигезләмәне расларга.

2. Әлеге карарны Татарстан Республикасы рәсми хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга һәм Арча муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка житкерергә.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Апаз авыл жирлеге башлыгы

Р.Ф.Котдусов

Апаз авыл жирлеге Советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Апаз авыл жирлеге Советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат тарафыннан үз вәкаләтләрән башкарганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне билгели.

1 статья. Апаз авыл жирлеге Советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Апаз авыл жирлеге Советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, Арча муниципаль районы “Апаз авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

2 статья. Депутатның вәкаләтләре чоры

1. Депутатның вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнең 3 статьясында каралган очрактан тыш, яңа чакырылыш Апаз авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутатның вәкаләтләре чоры «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Арча муниципаль районы “Апаз авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре түбәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:
- 1) үлем;
  - 2) үз теләге белән отставкага китү;
  - 3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтсез яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылу;
  - 4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган яисә вафат дип игълан ителү;
  - 5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;
  - 6) Россия Федерациясеннән читкә даими яшәү урынына чыгу;
  - 7) Россия Федерациясе гражданлыгы тукталу яки Россия Федерациясе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданының аның нигезендә чит ил

гражданы жирле үзидарэ органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданлыгы тукталу, Россия Федерациясе гражданының яки, Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсендә башкасы каралмаган булса, Россия Федерациясенен халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарэ органнарына сайланырга хокуклы чит ил гражданының чит ил гражданлыгы (подданлыгы) булу яки яшәүгә рөхсәт яисә чит ил территориясендә гражданның даими яшәү хокукын раслый торган башка документы булу;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алыну;

9) тиешле жирле үзидарэ органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби яисә аны алмаштыра торган хезмәткә чакырылу;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләүләренә үтәмәгән очракта;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарэ оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда.

2. Апаз авыл жирлегә Советының депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы карары вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез Апаз авыл жирлегә Советы сессияләре арасында барлыкка килгән очракта - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча.

3. Татарстан Республикасы Президенты депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта, вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килү Апаз авыл жирлегә Советына әлегә гариза кәргән көн була.

4 статья. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутат аның шәхесен һәм Апаз авыл жирлегә Советы депутаты вәкаләтләрен раслаучы төп документка, шулай ук үз вәкаләтләре чоры дәвамында аның тарафыннан файдаланыла торган күкрәк билгесенә ия.

2. Депутат таныклыгы һәм күкрәк билгесе турындагы нигезләмә, аларның тасвирламасы Апаз авыл жирлегә Советы карары белән раслана.

5 статья. Депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген, Татарстан Республикасы Арча муниципаль районы “Апаз авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә Уставында билгеләнгән очраклардан тыш, үз депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хезмәт бурычларын үтәү белән бергә алып бара.

6 статья. Депутатның эшчәнлек формалары

1. Депутат эшчәнлегә формалары:

а) Апаз авыл жирлегә Советы утырышларында катнашу;

- б) Апаз авыл жирлеге Советы комиссияләре эшендә катнашу;
- в) Апаз авыл жирлеге Советы карарлары проектларын Апаз авыл жирлеге Советы каравына кертү;
- г) депутат таләбен кертү;
- д) депутат мөрәжәгатен жибәрү;
- е) дәүләт хакияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр кертү;
- ж) тиешле вазыйфай затларга гражданныр хокукларын бозуның ачыкланган очракларын кичекмәстән кисәтү чараларын күрүнә таләп итеп мөрәжәгать итү;
- з) сайлаучылар белән эш;
- и) депутат берләшмәләре - фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;
- к) территорияль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутат эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, Арча муниципаль районы “Апаз авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставында, Апаз авыл жирлеге Советы регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка формаларда да гамәлгә ашырыла ала.

7 статья. Депутатның Апаз авыл жирлеге Советы утырышларында катнашуы

- 1. Депутат Апаз авыл жирлеге Советы утырышларында шәхсән үзе катнаша.
- 2. Депутатка Апаз авыл жирлеге Советының утырышлар уздыру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында үз вакытында хәбәр ителә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча Апаз авыл жирлеге Советы регламенты нигезендә барлык кирәкле материалларны ала.

Апаз авыл жирлеге Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук Апаз авыл жирлеге Советы рәисенә хәбәр итә.

3. Депутат түбәндәгеләргә хокуклы:

- 1) Апаз авыл жирлеге Советында комиссияләргә һәм тиешле вазыйфаларга сайланырга;
- 2) Апаз авыл жирлеге Советында карау өчен сораулар бирергә;
- 3) Апаз авыл жирлеге Советы тарафыннан төзелә торган органнар һәм Апаз авыл жирлеге Советы тарафыннан сайлана торган (билгеләнгән, килештерелә торган) вазыйфай затлар кандидатуралары мәсьәләләре буенча фикер әйтергә;
- 4) хокук чыгару инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә Апаз авыл жирлеге Советына хокукый актлар проектларын керттергә;
- 5) Апаз авыл жирлеге Советы утырышларында көн тәртибе, карау тәртибе һәм тикшерелә торган мәсьәләләрнең асылы буенча тәкъдимнәр һәм искәрмәләр керттергә, карарлар проектларына һәм башка актларга төзәтмәләр керттергә;
- 6) Апаз авыл жирлеге Советы утырышында Апаз авыл жирлегенә чираттан тыш хисабын яисә Апаз авыл жирлеге Советы карамагындагы вазыйфай зат мөһүмәтын тыңлау турында тәкъдимнәр керттергә;
- 7) Апаз авыл жирлеге Советы регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Апаз авыл жирлеге Советы утырышларында гражданнарның, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия мөрәжәгатъләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) Апаз авыл жирлеге Советы утырышлары беркетмәләренең эчтәлеге белән танышырга.

4. Апаз авыл жирлеге Советы утырышында депутат әйткән тәкъдимнәр һәм искәртмәләр Апаз авыл жирлеге Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның Апаз авыл жирлеге Советының даими һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы

1. Депутат Апаз авыл жирлеге Советы комиссияләренең эшендә шәхсән катнаша, ул шуларның әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм карарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат үзе әгъза булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр буенча фикер алышуда һәм киңәшмә тавышы хокукы белән карарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. Депутатның Апаз авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре күрсәтмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат Апаз авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре күрсәтмәләрен үз компетенцияләре чикләрендә үтәргә тиеш.

2. Апаз авыл жирлеге Советы яисә аның комиссияләре күрсәтмәләре буенча депутат муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан жирле үзидарә органнары һәм вазыйфай затлары, оештыру-хокукый һәм милек формаларына карамастан, оешмалар тарафыннан Апаз авыл жирлеге Советы карарларының үтәлешен тикшерүләрдә катнаша.

3. Әлеге күрсәтмәләрнең үтәлеше нәтижәләре турында депутат Апаз авыл жирлеге Советына яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 статья. Депутат таләбе

1. Депутат депутат таләбе белән үз компетенцияләренә керә торган мәсьәләләр буенча Апаз авыл жирлеге Советы утырышларында жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфай затларына, Апаз авыл жирлеге Советы төзи яисә сайлый торган башка органнар житәкчеләренә, Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлеге территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә мөрәжәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат таләбе - депутат мөрәжәгате, ул Апаз авыл жирлеге Советы карары буенча депутат таләбе буларак таныла. Депутат таләбе турындагы тәкъдим депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм Апаз авыл жирлеге Советы регламентында билгеләнгән тәртиптә Апаз авыл

жирлеге Советы утырышында игълан ителә.

3. Депутат таләбе жибәрелгән жирле үзидарә органы, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесе Апаз авыл жирлеге Советы билгеләгән көннән алып 15 көннән дә соңга калмыйча аңа язма рәвештә жавап бирергә тиеш. Жавап орган житәкчесе, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесе, аңа депутат таләбе жибәрелгән яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имза салынырга тиеш.

4. Таләп инициаторы таләптә куелган мәсьәләләрне карауда турыдан-туры катнашырга хокуклы. Аларны карау көне турында таләп инициаторына алдан ук, әмма мәсьәләне карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Апаз авыл жирлеге Советы жирле үзидарә органына, жирле үзидарә органының вазыйфаи затына, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесенә Апаз авыл жирлеге Советы билгеләгән срокта депутат таләбе буенча кабул ителгән карарны үтәү турында язма жавап тапшырырга хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате булып үз компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча депутатның дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарның вазыйфаи затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә муниципаль берәмлек территориясендә урнашкан ижтимагый берләшмәләргә, депутат эшчәнлегенә бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язма рәвештә мөрәжәгате санала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнарының, жирле үзидарә оештыру-хокукый формасына бәйсез рәвештә ижтимагый берләшмәләрнең депутат мөрәжәгатен каравы гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә жавап мөрәжәгәткә жавап жибәргән вазыйфаи зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара хезмәттәшлеге

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар мөрәжәгатен карый, гражданны кабул итә, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат очрашулар вакытында алар белән, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша сайлаучыларга үз эшчәнлегенә турында хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатъләрен тәмин итү чараларын күрә:

алардан кергән тәкъдимнәрне, шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә аларда булган мәсьәләләрне дәрәс чишәргә ярдәм итә;

гражданнарны кабул итә;

жәмәгәтчелек фикерен өйрәнә һәм, кирәк булганда, тиешле дәүләт һакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына тәкъдимнәр кертә.

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, биналарда, ишегалды территорияләрендә үткәрелә, исемлеген һәм бирү тәртибен Апаз авыл жирлегә Советы билгели.

Депутатның гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындагы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатларның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Апаз авыл жирлегә Советы депутаты уртак эшчәнлек өчен төзелә торган һәм карала торган мәсьәләләр буенча позицияне белдерә торган депутат фракциясе яисә төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркәү һәм аларның эшчәнлегенә тәртибе Апаз авыл жирлегә Советы регламенты белән билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара хезмәттәшлегенә

1. Депутат Апаз авыл жирлегә Советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәмин итә торган тулы хокукка ия.

2. Апаз авыл жирлегә Советы депутатның сайлау округындагы эше, Апаз авыл жирлегә Советының, аның органнарының карарлары һәм йөкләмәләре үтәләше турында хәбәрән тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәкле ярдәмне күрсәтәләр, жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә турында депутатка мәгълүмат бирәләр, муниципаль берәмлекләренң вәкиллекле органнары эшчәнлегенә турында, муниципаль берәмлекләренң вәкиллекле органнары эшенең барышы турында, ижтимагый фикерне өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул ителүгә хокукы

Үз эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча депутат Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлегә территориясендә жирле үзидарә органнары, предприятиеләр, оешмалар, муниципаль милек учреждениеләре вазыйфаи затлары тарафыннан чираттан тыш кабул ителү хокукыннан файдалана

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокукы

Депутат җирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфай затларыннан аның закон белән саклана торган яшерен эшчәнлеге белән бәйле булмаган мәсьәләләр буенча мәгълүмат алырга хокуклы.

17 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат түбәндәгеләргә бурычлы:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнары, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, авыл җирлеге Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргә;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэмин итәргә;

3) даими рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргә;

4) гражданнарның, оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә оешмаларның, ижтимагый берләшмәләренең, дәүләт хакимияте органнарының, җирле үзидарә органнарының мөрәҗәгатьләрен үз вакытында карарга һәм аларга җаваплар бирергә;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елына кимендә бер тапкыр хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләргә үтәргә;

7) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрдәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләргә, тыюларны, бурычларны үтәргә;

8) эхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргә;

9) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук шәхси тормышка кагыла торган белешмәләргә, гражданнарның абруен һәм абруен, депутатның вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган гражданнарның абруен һәм абруен абруен фаш итми торган белешмәләргә сакларга;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килә торган елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенең керемнәре, чыгымнары, мөлкәте турында һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләргә турында белешмәләргә, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, мөлкәте һәм мөлкәти характердагы йөкләмәләргә турында белешмәләргә гамәлдәге законнар нигезендә белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, авыл җирлеге уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яки ышанычлы затлар аша эшмәкәрлек эшчәнлегә белән шөгыйльләнергә;

2) коммерциячел яисә коммерцияле булмаган оешма белән идарә итүдә катнашырга, түбәндәге очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мөлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешманың сайланулы органы тарафыннан, башка ижтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференциясендә) яисә гомуми жыелышында катнашу, Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы Ассоциациясендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) муниципаль берәмлекнең идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны гамәлгә куючы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исемнән гамәлгә ашыру тәртибен яисә идарә тәртибен билгели торган муниципаль хокукый актлар нигезендә тапшыру муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындагы өлешләр);

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) мөгаллимлек, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыйльләнергә. Шул ук вакытта мөгаллимлек, фәнни һәм башка ижади эшчәнлек чит дәүләتلәр, халыкара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданны һәм гражданлыгы булмаган затлар акчалары хисабына гына финанслана алмый, әгәр Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яки Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса;

4) Россия Федерациясенең халыкара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, идарә органнары, попечительләр яисә күзәтү советлары, чит ил коммерциячел булмаган хөкүмәтнеке булмаган оешмаларының һәм Россия Федерациясе территориясендә аларның структур бүлекчәләренең башка органнары составына керергә.

2. Даими нигездә вәкаләтләргә гамәлгә ашыручы депутат граждан административ яисә жинаять эше буенча яки административ хокук бозу турындагы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

19 статья. Депутат эхлагы

1. Депутат закон, эхлак һәм мораль нормаларны төгәл үтәргә тиеш:

1) Апаз авыл жирлеге Советы утырышларында билгеләнгән тәртипне һәм регламентны үтәргә;

2) башка депутатларга, вазыйфай затларга һәм депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә мөнәсәбәтләргә керүче гражданның карата ихтирамсызлык һәм игътибарсызлык күрсәтмәскә;

3) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үзенә мәгълүм булган белешмәләренә, әгәр бу белешмәләр дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкил итсәләр, фаш итмәскә һәм кулланмаска;

4) жирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсэн яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләренә хәл иткәндә жирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфай затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданның эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаска;

5) депутат вазыйфаларын объектив үтәүдә шик тудырырлык гамәлләрдән, гаризалардан, гамәлләрдән тыелып торырга, шулай ук аның Арча муниципаль районының Апаз авыл жирлеге абруена яки абруена зыян китерә алырлык конфликтлы хәлләрдән котылырга;

6) үз бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр каршылыгына китерә торган яисә китерергә мөмкин булган шәхси кызыксыну барлыкка килгәндә - бу хакта Апаз авыл жирлеге Советы карары белән расланган тәртиптә Апаз авыл жирлеге Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр каршылыгын булдырмауга юнәлдерелгән карарларын үтәргә;

7) Апаз авыл жирлеге Советы билгеләгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат эхлагы бозылган очракта, Апаз авыл жирлеге Советы күрсәтмәсе буенча депутатның үз-үзен тотышы турындагы мәсьәлә тиешле комиссия тарафыннан карала.

20 статья. Депутат эшчәнлегенә гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлегенә гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре Арча муниципаль районы Апаз авыл жирлеге законнары, Апаз авыл жирлеге Советының муниципаль норматив хокукый актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларын жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арестлау, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу, шулай ук алар биләгән торак һәм (яисә) хезмәт урыны, аларның багажы, шәхси һәм хезмәт транспорт чаралары, хат алышу өчен оператив-эзләү чаралары үткәргәндә, депутат хокукларын гарантияләү, аларны жинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, тентү, сорау алу, аларга карата башка жинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылу, алар кулланган элемент чаралары, аларга караган

документлар федераль законнар белән билгеләнә.

3. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнан соң, әйтелгән фикерләре, позициясе өчен жинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан ачыктан-ачык хурлауларга, яла ягуга яисә федераль законда каралган башка хокук бозуларга жибәрелгән очрақларга кагылмый.